

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 ft., 1/2 évre 8 ft., 1/4 évre 8 ft., 1 óra 1 ft. — Vidéken 1 évre 14 ft., 1/2 évre 10 ft., 1/4 évre 8 ft. 50 kr., 1 óra 1 ft. 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egy napra 16 kr., minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 20 kr. Nyitlér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADNYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

A kiujult vita.

Arad, november 29.

(—é) A költségvetés általános vitája méltóbb módon nem nyerhetett volna befejezést, mint Hegedüs Sándor előadó és Lukács László pénzügyminiszter beszédével. Mindkét szónoklat nemcsak magas színvonalon álló szakfőnura, hanem előkelő parlamenti debatterre vallott. Az ellenzék meg is kapta a kellő riposztokat mindkét bajvivő részéről, úgy hogy ezután a kettős finálé után az ellenzéki pártok vert hadak módjára prezentálódnak.

Nincs az a tulzott állítás vagy légből kapott vád, amit az ellenzéki szónokok produkáltak, amit Hegedüs Sándor és Lukács László épp oly csattanósan, mint amily alaposan meg ne cáfoltak volna. — Pedig a több mint negyven ellenzéki szónoknak beszéde ugyancsak nem állt egyébből, mint tulzásokból és alaptalan vádaskodásokból. A kétségbeesésnek harca volt az, amit az ellenzéki pártok ily módon vívtak. Erezték azt, hogy a nemzet közvéleményének talajában nem tudnak mélyen gyökeret verni, sőt egy részüknek azt kellett éreznie, hogy a talajt elveszítette lába alól, s ez a helyzet adta kezükbe a kétségbeesés fegyvereit. Természetesen mi sem volt könnyebb Hegedüs Sándornak és Lukács Lászlónak mint ez igaztalan fegyverek támadásait parirozni.

A költségvetés realitása ellen felhozott ellenzéki állítások egyenesen tarthatatlanok, mert nemcsak, hogy a budget-

nek mérlege tevőleges eredményt mutat fel, hanem a bevételek oly szigorú óvatossággal vannak előirányozva, hogy azok ténylegesen csakis előnyösebben vághatnak be és így a pénztári fölöslegnek okvetlenül sokkal többre kell rugnia az előirányzatnál.

Az ellenzéknek egyéb vádjait hasonlóképp erőteljesen megczáfolta Hegedüs Sándor, midőn éles szavakkal mutatott rá azoknak tulzott és alaptalan voltára.

Az általános vita berekesztése után külföldben tegnap ismét ujult erővel indult meg a részleges tárgyalás. Az udvartartás tétele volt az, ami Bánó Józsefet, Nánassy Odont, Ugron Gábort, gróf Apponyi Albertet, Bethly Akost, Eötvös Károlyt, Horváth Nándort, Endrey Gyulát és Asboth Jánost, tehát egy régióját a felszólalóknak, egymástán sorompóba szállította, természetesen csak azért, hogy a kormány ellen a tehetetlenségnek mindenféle vádját megszólaltassák a miatt, mert nincs önálló magyar udvartartás.

Ez a kérdés önként érthetőleg hálás tőkéje az ellenzéki pártfelfogásnak, mert a nemzeti büszkeségnek nagyon hízeleg az önálló udvartartás kérdése, s azért az ellenzéki felszólalók nem is késtek magukat úgy állítani, mint akik azt komolyan akarják és meg is tudják valósítani, elmentében a kormányval, aki azt nemcsak nem akarja, hanem késlelteti és akadályozza.

Ezek a jó urak hazafiassággal leplezett párttaktikájukban persze nem akarják belátni, hogy ezt a kérdést nem lehet százados tradíciókkal szemben fel-

fujni, másodsor, hogy e téren is történt haladás oly mértékben, amint az lehetséges volt s aminek eredményét báró Bánffy Dezső a legközelebbi időre kilátásba is helyezte, s harmadsor, hogy az uralkodónak is vannak bizonyos és pedig nem csekély önrendelkezési jogai, nemcsak az ellenzéki képviselő uraknak!

BELFÖLD.

Bánffy báró beszédének hatása. A Pol. Corr.-nak egy budapesti tudósítása kifejti, hogy az az élénk tetszésnyilvánítás, melylyel a szabadelpvűpárt Bánffy báró miniszterelnök legutóbbi beszédét fogadta, korántsem volt pusztán formalitás. A kabinet pozíciója az év eleje óta nagyon is megszilárdult. Kezdetben a szabadelpvű párt egy része a miniszteriummal szemben varakozó állást foglalt, most azonban már az egész pártban az a meggyőződés, hogy a kabinet teljes joggal tarthat igényt a párt odaadó támogatására. A vezérő államférfiu iránt tanúsított bizalom és ragaszkodás érzete annál is intenzívebb, miután az ő ozéltudatos tevékenységének eredménye, munkája és sikerei folytán keletkezett. Most miután a korábbi miniszterium hagyatékának meglehetősen bonyolult főszámolása be van fejezve, a kormány már önálló akcióprogramnak a kifejtésére is áttérhet. A Bánffyminiszterium lefejtette magáról az átmeneti miniszterium jellegét, amint hogy már huzamosabb idő óta nem is nevezik többé ilyennek; szinte azt lehet mondani, hogy a kabinet immár egész otthonosan rendezkedett be. Az eddigi tevékenységével szerzett bizalom által támogatva, nagyobb mennyiséggel nézhet most a jövő elé, mint megalakulásakor, és remélhető, hogy a miniszterium az imént föllállított munkaprogramját ép olyan kimerítően fogja elintézni, amint szerencsésen sikerült korábbi feladatainak megvalósítása is.

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

A legtürelmesebb betegem.

Irta: Krasznalné F. Mari.

Szomorú tekintetet vetett az asszonyka a vönyre, melyet az orvos kuszált vonásokban és a szokottnál még gyorsabb tempóban vetett oda.

— Ujra brom és megint brom. Mindig az idegeimet okozza, pedig én azoknak háborgását meg tudom fékezni, bár olyan hatalmam volna lelkeim és szívem fölött. De ez ellen önök sem tudnak semmit, fegyvertelenül, tanácstalanul állanak ezen szenvedésekkel szemben; az ember nemesebb organumait nem ismerik, ez Önök előtt tökéletesen terra incognita. Kár, nagy kár, higgye meg a beteg lelki ember szánandóbb mint a kinek a teste beteg. Es nyugszik, pihen néha, annak sebe folyton sajog és véghetienül táj.

Az orvos megrázkódott. Szánakozó tekintetet vetett a zsölyében nyugvó asszonyra, kinek ajkai az izgatottságtól szinte vonaglottak.

— Azt hittem kigyógyult már beteges képzelődéseiből; — mondá az orvos szigorú hangot szimulálva, — de résztvevő tekintete, melylyel az asszonyt szemlélte nagyon is meg-hazudtolta szavait.

— Okos, intelligens asszony — folytatá az orvos — hogy ragaszkodhatik ily konokul egy ugynevezett fix ideához, mert asszonyom

a mi sok, az sok. En elkövetek mindent, hogy lelki egyensúlyát helyreállítsam és már hinni kezdtem, hogy diadalmaskodni fogok és most újra ez a visszaesés. Nézzem csak úterét, szólt és lehajolt, hogy a feléjenyujtott kéz úterét megtapintsa.

Hogy reszketett e kis kéz, mint a nyárfalevél. De mintha az orvos sem tartotta volna a szokott hidegérrel e kis kezét. Vagy talán olyan diagnózist fedezett fel, a mi meglepte? De vajjon szabad-e vagy szokta-e azt az orvos elárulni? Hiszen neki minden körülmények között hidegvérűnek kell lenni, másképp elrémiti a környezetet. Igaz, hogy itt nincs attól tartania, mert a beteg maga lehorgasztott fővel a földre szegi tekintetét és kivülük senki sincs e szobában.

— En úgy találok — szólt az orvos, miután az asszony úterét megnézte, hogy állapota határozottan javult és ha erős akarral támogatja azt, a mit a tudomány ily esetben nyújthat, úgy biztos a siker. Legjobb volna, ha néhány hétre elutazna szüleihez, vagy testvéreihez. Férfijének azt hiszem könnyű volna néhány napi szabadságot kieszközölni, hogy elkísérje. Meglássa oly üde, életvidám menyecske lesz újra, mint öt év előtt, mikor megismertem.

— Soha, doktor ur, soha többé. Es a férjem jószágát épen nem akarom igénybe venni. Nem érdemlem tőle ezt az áldozatot, hogy mint buzgó lelkiismeretes hivatalnok anyai fontos elintézni valót elodázzon. Jöjjön a mi-

nek jönni kell. En ugy sem bánom, ha tönkre megyek.

Es a mint feje lehanyatlott a pamlag párnájára, igazán úgy nézett ki, mint a kinek nagyon nehéz, nagyon nehéz az élet.

Az orvos kimondhatatlan részvétellel szemlélte őt.

— No lássa, most megint olyanokat beszélt, a mi arra vall, hogy az én diagnózisom helyes, azaz hogy kegyed a legnagyobb fokú idegességben szenved. Vádolja magát olyasmivel, a mit még ellensége — ha ugyan van olyan — sem lobbanthatna szemére, hogy nem érdekes arra, hogy a férje elkísérje. Milyen gyermekes beszédek ezek, hiszen ezt normális állapotban nem mondaná. Kegyed a legjobb, legönzetlenebb feleség, kit valaha ismertem. Csupa figyelem, csupa gyöngédség férjével szemben.

A szomorú asszony csak bólingatta fejét.

— Igaza van doktor az vagyok, és mégis nyomorultabb vagyok annál, ki daczol, ellenkezik férje akaratával. Annak azért nyugodt lehet a lelkiismerete. Az enyém minden gyöngédségem mellett már rég nem az, mert én erkölcsileg bűnös vagyok már rég. Igen, hiába néz reám olyan meglepően, mert a mit mondok az oly igaz, mint a mily igazán óhajtottam én magamat kiragadni azon ember bűvköréből, ki akaratán kívül az eddig kötelesség-tudó nőből a legnagyobb teremtéssé változtatott. Es hiába minden erős aka-

Minisztertanács volt tegnap délutáni öt órakor, a kormányelnökségi palotában, a kabinet összes tagjainak részvételével. A rendes folyófigyeken kívül foglalkozott a minisztertanács azoknak az ügyeknek tárgyalási rendjével is, amelyek még a karácsonyi szünet előtt országgyűlési elintézés alá kerülnek.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —
Budapest, november 29.

Kezdeté d. e. 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár Antal, Eszterházy Kálmán gróf és Ilyés Bálint.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró miniszterelnök, Dániel Ernő, Lukács László, Perczel Dezső, Josika Samu, Josipovits Imre, Erdély Sándor, Darányi Ignác és Fejérváry Géza báró miniszterek.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

A kisebb tárczák.

A kabinetiroda tételénél
Josika Samu báró a király személye körüli miniszter nem hagyhatja megjegyzés nélkül Ugron tegnapi felszólalását. A kabinetiroda a felség munkájának megkönnyítésére van rendezve s ennek a rendeltetésének él is. Valószínű, hogy ez az iroda konzipálja a királyi válaszokat. Ezek a válaszok mindig felelős utasításra történnek, és ezek a válaszok mindig a legszigorubb revízió mennek át. Sajnálna, hogy ezeket itt el kellett mondania, de mert szükségessé vált, nem térhetett ki az elől. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Pázmány Dénes még a felvilágosítás után se szavazza meg a tételt mert jogunk van a külön kabinetirodához. Visszatér az udvartartás kérdésére és helyteleníti a külső és belső udvartartás kifejezését, mert csak méltóságokból áll az udvartartás; ami pedig még hozzátartozik, az csak a szolgaszemélyzet. A sematizmus bizonyosságot tesz erről. A sematizmus egyébként csak osztrák annyira, hogy még a magyar parlamentet is közös Reichstag-nak mondja.

Thaly Kálmán: Horvátországgal közös is! Josipovits Imre horvát miniszter: Természetesen!

Pázmány Dénes: Egyes ügyek közössége folytan még nem közös, mint a cím is mutatja: magyar országgyűlés. A miniszterelnök tegnap azt mondta, hogy egy fejedelmek két féle udvartartása nem lehet. Két féle udvartartása van például a Svédország és Norvégia királyának, az angol királynőnek stb. Kifogásolja, hogy a törvényhozás elnökét az udvarnál nem fogadják azon módon, mely őt

rangjánál fogva megilleti. A tételt nem fogadja el.

A tételt a ház megszavazza.

Az országgyűlés tételénél
Bartók Lajos azt sürgeti, hogy az országgyűlés tárgyalásait a hivatalos „Budapesti Közlöny” szövege szerint szövegében közölje. Erre nézve határozati javaslatot nyújt be.

Polónyi Géza a választásokat teszi szóvá és egyben szól a választásoknál előforduló visszaélésekről. A történelem véres korszakokat jegyzett fel azon időkben, mikor a választási lajstromokat meghamisították. Pártja nevében erre nézve határozati javaslatot nyújt be. Ő hajlandó a kormánytani segédkezet nyújtani a néppárti program elnyomására, de csak úgy ha törvényes eszközökkel történik. Ő objektív ember. (Derűtség jobbról.) S ezért fél a visszaélések következményeitől. Feltétlen híve az általános választási jognak. (Helyeslés balról) mert ezzel a visszaéléseket megakadályozzák, feltéve, hogy az általános szavazati jog egyedüli helyes módon titkos szavazással történik s ez értelemben való törvényjavaslat betérjesztését kéri határozati javaslatában. (Helyeslés balról.)

Holló Lajos konstatálja, hogy egész Európában törekvésekkel találkozunk, melyek a parlamenti inkompatibilitás megszorítására törekkeznek. Elismeri, hogy itt a szigorú paragrafusok nem sokat használnak, az egyéni jellem ellentállása e tekintetben a leghatásosabb. Ezzel csak az utat akarja megmutatni a törvényhozásnak, az egyedüli helyes, melyen haladniok kell. Határozati javaslatot nyújt be ez értelemben mely szerint utasítsa a ház a kormányt, hogy törvényjavaslatot nyújtson be arra nézve, hogy a képviselők ne léphessenek be olyan részvény társaságok igazgatóságába, melyek a kormánnyal érintkezésben vannak, ne kaphasson képviselő vasuti vagy más anyagi haszonnal vagy kárral járó engedélyt, ne bérelhessen állami birtokot s ne fogadhasson el állami hivatali mandátuma letétele után 3 évig. Kivételt csupán az 1875. I. t. cz. 1 paragrafusában körülírt állások képeznek. (Helyeslés balról.)

Herman Ottó a most felmerült három ügy mindenikét fölötte fontosnak tartja, fontos, még pedig első rangú fontosságú, hogy a parlamentaris nyilvánosság biztosításáért azáltal, hogy a „Budapesti Közlöny” egész terjedelmében közölje az ülések lefolyását. Bartók nagyon óvatos volt a kérés indokolásában, szólnak viszonya a sajtóhoz sokkal ismertebb, semhogy oka volna e kérdés megvitatása elől kitérni. A sajtó ma nem az, aminőnek látni és tudni szeretnők. A lapok üzleti vállalatok s így saját céljaikhoz alkalmazkodnak. De a lapok pártállásait érdekében úgy fogják föl a sajtószabadságot, hogy azt is párt szempont szerint adják vissza, amiket itt a Házban mondanak. — Sokat gondolkozott erről a dologról és bizonyos jogosultság van abban az ellenve-

rat, hiába a józan ész és lelkiismeret szavára való hallgatás. Megmentheti ugyan a nőt, kinnek elvei vannak, a bukástól, de nem attól, hogy ébren és álmában annak alakja ne lebegjen folyton előtte, kit neki szeretni gyönyör és a pokol királya egyaránt. Igen, hiába rázza fejét olyan hitetlenül, ez mind igaz, én már évek óta szeretelmel táplálom egy férfit, ki nem férjem és kit nekem szeretni bűn.

Az orvos arca percéről-percöze sápadtabb lett, a derengő félhomály olyan kísértetiesnek tüntette elő mindkettőjük arcát. Az orvos újra szólani akart, de képtelen volt reá. Végre erőtt vett magán.

— Miért nem szólt előbb? Mielőtt mélyebb gyökeret vert a baj? Az orvos barát is lehet egyszersmind. Őszintének kellett volna lennie, egy józan, komoly tanácsadó ily esetben csodákat mivelhet. Úrügyet tudtam volna találni, hogy őt megvédtem távol tarttam. Miért nem szólt, én megvédtem, megóvtam volna a bajtól. Es mialatt beszélt, ő is remegett. De az asszony úgy látszik nem vett észre semmit. Fáradtan csukódtak le szempillái. De midőn felnyitotta emlínykék szeméit, melyek oly sok lelki fájdalomról beszéltek, látszott, hogy nagyon ts hatottak reá az orvos szavai, de nem tudott, nem volt reá mit felelnie.

Az orvos elment. Másnap újra jött és minden nap, de a beteg állapota nem javult. Ellenkezőleg. Ágyba került. Forró lázt kapott. A jó férj és buzgó házi orvos minden lehetőt

elkövetett, de úgy látszik hiába. Nem használt semmi. Nem volt a betegnek elég ellentállása, ereje legyözni a betegséget. Már csak a művészet segítségével hosszabbíthatták életét. Az orvos éterinjekciót alkalmazott csontvázra lesóványodott karján. Felnyitotta még egyszer bályadt szeméit és merően nézett az orvosra. Félénken tekintett körül. Nem volt a szobában senki. Egy véghetetlen fájdalmas pillantást vetett az orvosra, a melyben benne volt a múlt minden szenvedése. Es halkán megszólalt: tudja mért nem szóltam Önnek szenvedéseimről, azért nem szóltam, mert önt szerettem, — susogta alig érthetően és örökre lehunyta azt a szemeket, a melyekbe tekinteni az orvosnak minden üdvösségét képezte.

Lehanyatlott feje és oly nyugodt diósfény ömlött el arcán, mint azon angyalokén, melyek a templomokban az ártatlanságot jelképezik. — Meghalt — mondá az orvos tompán, a belépő férjhez, ki örülként vetette magát a kiszendezett asszonyra. Az orvos csak állott mereven.

Neki úgy kellett, neki nem volt szabad tombolni, pedig mi ment véghez benne. A meghalt asszony nemosak a férj szívében hagyott irt...

... Eltemették. „A legtörelemesebb betegem” — volt írva a háziorvos koszorújára.

Ki meri hát mondani, hogy az erény agave amerika, mely csak egyszer virit egy században?

Mért ez megtörtént.

tésben, hogy hissen a lapban nincs tér teljesen közölni az ülések lefolyását. Na ha a lapok nem tehetik, hát tegyék meg ezt hivatalosan és fogadják el Bartók Lajos indítványát. A maga részéről tehát pártolja Bartók indítványát. (Helyeslés balról.)

Ami a titkos általános szavazati jogot illeti, helyesli ezt is, de a ki az indítványt tette nyugtassa meg szót arra nézve, hogy ebből a reformból a magyar hegemoniára nem következ semmi veszedelem. (Helyeslés.) Ha ez kétségtelen lesz akkor ezt az indítványt is megszavazza. (Helyeslés.)

Ami végül a Holló által szóba hozott inkompatibilitást illeti, örömmel üdvözi a javaslatot, mert szerinte is ideje, hogy végre valahára ebben a kérdésben is az egyedül helyes álláspontot foglalja el a parlament! Eltölgadja a Holló indítványát is. (Helyeslés bal-felől.)

Öt perc szünet volt.

Beöthy Akos elfogadja Bartók Lajos indítványát, mert amit Bartók akar, az a parlamentarizmusnak tulajdonképeni következménye. Bele is illik a hivatalos lapba a parlamenti tárgyalás, mert hisz a parlament az első tanácskozási fórum az országban. Érdekes a titkos és általános szavazás kérdése is.

Az általános szavazás olyan elemeket hozna be a parlamentbe, amely még kevésbé képes ellenállani a hivatalos pressiónak, az esetleges megvesztegetésnek. A községenkénti választás sem helyes, mert hisz most sem tudjuk ellenőrizni a választásokat. A titkos választás ellenkezik a parlamentarizmus nyilvános jellegével, ezt ezért nem helyesli. Holló indítványát örömmel üdvözi és ha elfogadják, olyan intézkedés érvényesül végre valahára, amely közéletünk egészséges tovább fejlődésének fontos feltétele.

Budapest, november 29. (Saját tudósítónk távirata.) A képviselőházi ülés további folyamáról tudósítónk a következőket sürgönyzi:

Bánffy ellenzi a parlamenti tárgyalások közlését a hivatalos lapban, mert ez hitelesen csak később történhetné és a hivatalos lapot fölötte megdrágítaná. Az általános szavazati jogot is ellenzi, főleg azért mert a titkos szavazás nemzeti szempontból sem engedhető meg, de meg különben is összeférhetlenségi törvényünk a legszigorubbak közül való. Ha azonban ezen törvény módosítandó, akkor annak idején lehet ez fránt intézkedni.

Olay Lajos Holló indítványát megtölgdandónak tartja azzal, hogy a reverzális adása is inkompatibilis legyen.

Gullner Gyula a választási visszaéléseket sorolja fel. A névjegyzéki hamisítások azért is lehetségesek, mert nincs ideje mindenkinek azokba bele tekinteni.

Thaly Kálmán: Ha van is, nem engedik azokba betekíteni.

Gullner: Van-e erről tudomása a miniszternek?

Andreánszky Gábor: L e t a g a d j a !

Perczel belügyminiszter: K i k é r e m m a g a m n a k a z i l y e n m e g j e g y z é s t ! Megmondhatják a képviselők, hogy eddig még minden fölpanaszolt esetet orvosoltam.

Andreánszky: L e t a g a d j a !

Perczel: E z s z e m t e l e n i n s i n u a c i o ! (Nagy zaj. Az elnök utasítsa rendre!)

Elnök: A zajnak és közbeszólásoknak tudandó be, hogy nem hallottam a szóváltást.

Ugron Zoltán: U t a s i t s a r e n d r e, h a m i n d j á r t m i n i s z t e r i s !

Elnök: Ugront rendre utasítom! (Derűtség, zaj.)

Gullner végre befejezi beszédét.

Andreánszky Gábor felvilágosítást kér, hogy neki mondta-e Perczel, hogy szemtelen.

Ivánka Oszkár kéri az elnököt, hogy utasítsa rendre Perczelt, ki megenged-

hetlen kitejlesztést használt. Mert az nem járja, hogy valaki ily kifejezéseket használjon a házban.

Elnök: Ivánka csak a házszabályokhoz szólhat.

Perczel Dezső: Sajnálom és bocsánatot kérek érte.

Andreánszky ennek dacára beszél, de szavai a zajban elvesznek.

Elnök: Mindkét kitejlesztés inparlamentaris és ezért Andreánszkyt és Perczelt rendre utasítom. (Nagy zaj, mozgás.)

A vitát holnapra halasztják. A ház igazgatótan szétoszlik.

A hatalmak akciója.

A Times javaslatára, hogy a keleti kérdésben európai konferencia hívassék egybe, a félhivatalos Hamb. Corr. a következőket jelenté: A vérengzésekre vonatkozó megbízható és határozott hírek még folyton tartó hiánya mellett oly diplomáciai kombinációk kerülnek előtérbe, a melyek azt a benyomást kel- títik, hogy előidézőik tulajdonképen félnek a- tól, hogy az ország megnyugvása tartós lesz. A módszer, a melyre nézve a hatalmak meg- egyeztek, alkalmas arra, hogy esetleg felme- rülő nehézségeket a statusquo föntartása mel- lett megszüntessenek. Minden más módszer az érdekelt hatalmak érdekelletéire céloz, a melyeket eddig háttérbe lehetett szorítani. — Ugy látszik, mintha Konstantinápolyban oly politikuskok léteznének, akik a hatalmak közt létrejött egyetértést már is tulságos hosszan- tartónak találják. Annyi bizonyos, hogy ily kö- rülmények közt Berlinben nem gondolnak arra, hogy a konferencia eszméjét elfo- gadják.

A Moltke nevű hadihajón kívül még két német páncélos hajót indítottak a levanti vi- dékre. A török vizeken van jelenleg 18 an- gol hajó 10,000 főnyi haderővel, 8 olasz, 5 francia, 6 osztrák, 2 orosz és két amerikai hajó.

A Frankf. Ztg. értesülése szerint Szófiá- ban az örmény bizottság tagjai érkeztek, akik nyilván arra törekednek, hogy Törökország mostani helyzetéből valami hasznot húzzanak Macedónia számára. A nevezett hiriap szerint Szófiában komoly figyelmeztetés lesz szüksé- ges, hogy Macedóniában újabb politikai kaland- dok elkerültesse.

A török kérdésben azt jelentik, hogy a Pétervárról eredt hír, mintha a hatalmak egyetértése megbontatott volna, hamis. Oroszország és Németország viszonya sokkal szilárdabb, semhogy Angolország azt meg- bonthatná a kísérlettel, hogy Ausztria- Magyarországot és Olaszországot a maga ré- szére hódítsa.

A „Hamb. Corr.”-nak jelentik Konstanti- nápolyból: A német császár sokat emlegetett távirata a flottademonstráció ellen, nem a szultánhoz, hanem a konstantinápolyi német nagykövetséghez volt intézve. A porta minisz- teriális köreiből utóbbi időben ismét fölébredt a bizalom és a török sajtó, mely persze csak félhivatalos közleményekre szorítkozhatik, a szultánt agyba-főbe dicséri, hosszú értekezé- seket hoz a reformokról. Magas állású idegen katonatisztek, attasék és a török hadsereg szolgálatában álló német katonatisztek azt mondják, hogy a szultán számíthat csapatai hűségére; az alsóbb rangú tisztek közt vannak ugyan olyanok, kik erőszakos elforgatásra hajlanak és a szultánt is szívesen eltávolítanák trónjáról, de a csapatokat ily tervek me- gnyerni mindeddig nem sikerült. Az alsóbb ran- gu tisztek elégedetlensége onnan ered, hogy rosszul fizetik őket és fizetésük egy része még mindig hátralékban van. Kölcsön fölvetelére gondolnak, hogy a tisztek elégedetlenségének e forrását betömhessek.

IDŐJÁRÁS.

Légnymás: reggel 7 órakor 766.0 milliméter, déli- után 2 órakor 765.7 milliméter. Némersék: reggel 7 óra- kor C° — 0.8, délután 2 órakor C° + 0.6. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor EN. 2, délután 2 órakor N. 2. Felhőzet: reggel borult, délután borult. Csapadék az utób- bi 24 órában: csepegés.

A szünügyi bizottság ülése.

— Saját tudósítónktól. —

Arad, november 29.

Végre valahára szükségesnek látta a szün- ügyi bizottság is, hogy egybegyűljön a letár- gyalja a város színházának ügyét.

A bizottsági ülésen F á b i á n László főie- pán elnöklete alatt jelen voltak: S a l a c s a Gyula kir. tanácsos, polgármester, S a r l o t Domokos, I n s t i t ő r i s Kálmán, B a r a b á s Béla dr, R e i c h e r Károly, V a n n a y Gyula, L e s z k a y András, H á s z Sándor.

Elsősorban is bejelentette a polgármester, hogy az igazgató az ezer forintos biztosíték két részletét pontosan befizette, azonkívül, hogy a számára átengedett városi díszlete- ket Nagyváradról visszahozta. Tudomásul szolgált.

Ugyancsak a polgármester terjesztette elő a színház-bérlés kérdését is.

A szünügyi bizottság még júliusi ülésén felhívta Leszkayt, hogy nyilatkozzék, vajjon hajlandó-e az aradi színházat a város általa sa- bított feltételek mellett újabb három évre bé- rbevenni?

Az igazgató, L e s z k a y András október elején nyilatkozott is, így a pályázat kiírása feleslegessé vált.

A bizottság még, az igazgató kérelméhez képest javaslatba hozza a közgyűlésnek hogy a díszletraktár és szünigazgatói iroda bérösszegei engedtesse el.

Ez értelemben ajánlani fogja a bizottság a közgyűlésnek, hogy L e s z k a y a l a a szerződést újabb három évre k ö s s e m e g.

A j t a i Károly felügyelő tett ezután írás- beli jelentést arról, hogy a csillár felgyújtására szolgáló villanyos vezeték nem jó s hogy póznára tűzött gyertyával kell a lángokat fel- gyújtani, mi által a csillár díszítései nagyban megrongálódnak. A bizottság ez ügyet kiadja a tanácsnak.

Másik jelentésében arról panaszkodik Aj- tai — és pedig méltán — hogy a tűzoltó sze- mélyzet korlátoltságánál fogva úgy ő, mint a rendező, s színészek szenvedni kénytelenek, s dolgaikat pontosan, feunakadás nélkül nem végezhetik.

Már több ízben előfordult az a furcsa helyzet, hogy az alárendelt, szöigaszemélyzet- tel egyenlő tűzoltó parancsolni akart a felebb- valójának a színházi felügyelőnek.

Erre a bizottság kimondta, hogy a fenti tényt nem helyesli, egyuttal szigoruan enge- delmességre utasítja a tűzoltókat. A k i p e- d i g a f e l t ű z l ő t ő k e l l e n s z e g ű l a z t j e l e n t é s m e g t é t e l e u t á n a p o l g á r m e s t e r a z o n n a l e l b o- c s á t j a.

Ez ügygel kapcsolatosan I n s t i t ő r i s Kálmán szót emelt ama tarthatatlan ál- lapot ellen, mely Aradon divik.

A szünpad legfontosabb részét, az első díszletutatót a rendező tel nem használhatja, mivel a tűzoltó s a gépész látni akar a szün- padra.

Tekintve, hogy az első szünfalutczára szük- ség van, intézkedést kér.

A szünügyi bizottság a helyszíni szemle megejtésére S a r l o t Domokost, I n s t i t ő r i s Kálmánt és H á s z Sándort küldötte ki.

S a r l o t Domokos főkapitányt interpel- lálták ezután, amiért nem engedi meg Ajtai felügyelőnek az éjjeli ellenőrzést a színházban.

Ez annyival inkább szükséges, mivel — ugy látszik — a tűzoltók nem elég lelkiismerete- sek s az ideai szezonban már több színházban hagyott tárgy nem tudni, mily módon eltűnt.

A szünügyi bizottság Ajtainak megadta, sőt köteleességévé teszi az éjjeli ellenőrzést a jövődre.

Ülés végén H á s z Sándor intézett kér- dést az igazgatóhoz az iránt vajjon igaz-e az az elterjedt hír, hogy a társulat több első- rendű tagja jövő évi január hóban elhagyja a társulatot.

L e s z k a y András igazgató kijelentette hogy a hírekből mi sem igaz, s hogy a társu- lat virágvasárnapig együtt marad. Ennyit a bérlők megnyugtására.

A műsor betartásáról tett jelentés után az ülés véget ért.

IDŐJOSLAS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: — November 30. —

Fagypont körüli hőmérséklet. — Jelentékeny csapadék nélkül.

Aradi tornászok a millenniumon.

— Felhívás az „Aradi Tornaegyesület” tagjaihoz. —

A „Magyarországi torna-egyletek szövete- sége” igazgatósága a következő átiratot in- tette egyesületünk elnökségéhez: „Szövetke- zetünk igazgató bizottsága már a folyó év ápr- ilis hó 2-ikán tartott ülésében elhatározta, hogy a jövő évi ezredéves kiállítás alkalmával nagyszabású országos tornaversenyt fog ren- dezni és a tornakiállításban részt fog venni.

A folyó év október havában tartott ülés- ből kifolyólag van szerencsénk felkérni Önö- ket, sziveskedjenek velünk mielőbb tudani, hogy a becses vezetések alatt álló egyletnek hány tagja óhajt részt venni az ezredéves or- szágos tornaünnepélyen, hogy a bejelentéseket az ezredéves országos kiállítás igazgatóságá- nál idejekorán megtehessek.

Már ezuttal is megemlítjük, hogy a Bu- dapestre érkező vidéki tagtársaink számos, ké- söbb részletesen közlendő kedvezményben fog- nak ez alkalommal részesülni és az országos tornaünnepélyen tartandó versenyekre értékes, szép díjak lesznek kitéve.

De reméljük, a hazaszeretet is fogja ked- ves tagtársainkat sarkalni, hogy az ezredéves kiállítás alkalmával szép fővárosunkba feljöve a tornaünnepélyen részt vegyenek.

Egész Európa szeme rajtunk fog majd csün- geni s napokon, kell tehát, hogy mi magyar tornászok a magyar férfi erő és ügyesség kép- viselői nagy számmal jelenjünk meg, kell, hogy tömeges felvonulásunk és szabatos gy- akorlataink által mindenkinek megmutassuk, hogy helyt tud állani a magyar azon komoly munkában, azon lemes törekvésben, mely hi- vatva van biztosítani a testnek erejét és ép- ségét, a nemzetnek fényét és hatalmát.

Sorakozzunk tehát minél többen a szövete- ség zászlaja alá! Hazafias üdvözléssel a szö- vetség igazgató-bizottsága nevében: K o l- l á r Lajos alelnök, J á s z Géza titkár.

Ezen felhívás alapján felkérjük az „Aradi Tornaegyesület” tisztelt működő tagjait, hogy a szép oszlu nemzeti ünnepély sikere érdeké- ben minél nagyobb számban jelentkezni szí- veskedjenek, hogy egyesületünk eddig kivi- vott jó hírnevét továbbra is fenntartsuk. Az „Aradi Tornaegyesület” eddig még minden or- szágos tornaünnepélyen részt vett, illő tehát, hogy az ezredéves ünnepélyről se hiányozzék. Jelentkezni lehet a rendező tanórákon és a leg- közelebb közzendő iven.

Aradon, 1895. november hó 30.

Dr. ROBITSEK ÁGOSTON,

elnök.

NAGY SÁNDOR,

titkár-művezető.

HIREK.

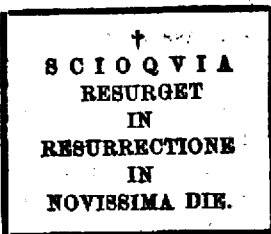
November 30. Szombat. Róm. kath. naptár: András. — Protestáns naptár: András. — Izraelita naptár: Vaj- jecze. — Görög-keleti naptár (november 18.): Plátó, Ro- mán. — A nap kél 7 óra 27 perceskor, nyugszik 4 óra 11 perceskor.

Szabadságharczi emléktárgyak országos muzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap dél- előtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan.

Kölcsey-könyvtár nyitva van szombán és szombaton 8-4 óráig és pénteken 11-12 óráig. Helyiség: Polgári iskola. Földr. int.
December 16. Aradmegye tisztújító közgyűlése déli előtt 9 órakor.

— **December hó elsejével új előfizetést nyit a kiadóhivatal. I. előfizetőinket ez uton is felkéri a kiadóhivatal az előfizetésre, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.**

— **László főherceg emléktáblája.** A kis-jenői főhercegi uradalmakhoz tartozó erdősegekben a szerencsétlen emléktáblái erdőnek azon a helyén, ahol László főherceg szerencsétlenül járt, emléktáblát helyeztek el, a melynek vörös márványlapjába a következő szavakat vésették be:



Az emléktábla szövege magyarul így hangzik: „Tudom, hogy fel fog támadni az ítélet napján.”

— **A negyedik kerületi választás.** Tudvalevő dolog, hogy a f. hó 17-én megejtett köztörvényhatósági bizottsági tagválasztásoknál a negyedik kerületben Jiraszek Lajos műépítész, csak azért nem nyert mandátumot, mivel 40 szavazólap Jiraszek Ferencz névvel adatott be az urnába és a 40 voks épen elegendő volt arra, hogy helyébe Daniél Endrét segítse be a városi parlamenti. Jiraszek tegnap alaposan megokolt felelősségét nyújtott be a város igazoló választmányához. Hivatkozik ebben a törvényre, a mely világosan megmondja, hogy a hibás keresztnévvel történt szavazatok érvényesek abban az esetben, ha ugyanazon vezetőnévvel bíró ember, a kire voksolás történik, nincsen. A negyedik kerületben pedig csak egy Jiraszek volt fellejtve, sőt Kádás Kálmán adóügyi tanácsnok hivatalos bizonylata szerint Aradon csak egy Jiraszek van felvéve az adófizetők lajstromába, így a választók névjegyzékébe is, ez pedig csak Jiraszek Lajos. A mellékletek közt ott van még Sarlot Domokos főkapitány hatósági bizonyítványa, továbbá Jiraszek Lajos keresztlevela, amely tanúsítja, hogy ő „Lajos Ferencz” nevet visel s végül az „Aradi Közlöny” november 16-iki száma, a melyben figyelmeztetve voltak a választó polgárok hogy a „Jiraszek Ferencz” hibás keresztnévvel kibocsátott szavazó listákkal ne szavazzanak s a Ferencz keresztnevet korigálják ki Lajosra. Az igazoló választmány legközelebb összeül s Jiraszek Lajost minden kétségen kívül verifikálni fogja.

— **Az első Kölcsey-estély.** A Kölcsey Egylet hat estére tervezett felolvasó ctyklusa ma kezdődik, pontban fél öt órakor. Azt hisszük, nem kell erre külön is felhívni a közönség figyelmét, elég, ha még egyszer köszöljük itt a programot:

1. „Bella és Dorottya” kétszáz koronával jutalmazott pályamű, írta és felolvassa Rudnyánszky Gyula ur.

2. „Nocturne.” Chopintól, hegedűn előadja Krüger Károly ur, az aradi színház zenekari igazgatója, songorán kíséri Bildhauer Irén urhölgy.

3. „A vádlott nő”, írta Scott Walter, előadja Tóvölgyi Margit urhölgy.

A tegnap közölt teljes műsor annyiban változik, hogy a január 11-iki estély három helyett négy számból fog állani. A második számot Sugár Jolán urhölgy művészi songorajátéka fogja kitölteni, a kit tegnap sikerült az estélyek rendezőinek megnyerni a közreműködésre.

— **A mozgósítás híre.** Mióta maczedonok, örmények, kurdok s egyéb keleti polgárok megunták a békét s hol itt, hol ott csatákat folytatnak a saját szakálukra, egyre többször s egyre pozitívabb alakban merült föl a háboru híre. Sokszor mondták már s úgy annyiszor csalódtak. Most megint van egy ilyen hír, amit Budapesten a „Telefon Hirmondó” mondott el a hallgató közönségnek. A beszélő újság értesítése szerint báró Appel tábornag, Bosznia kormányzója, megkészszerelte a helyőrségeket Bosznia törökországi és montenegrói határain; azonkívül utasította a boszniai ezredek hadkiegészítő parancsnokságait, hogy a tartalékosok behívására tegyék meg az intézkedéseket. A temesvári, zágrábi hadtestparancsnokságok is parancsot kaptak, hogy legyenek készen a mozgósításra. A temesvári hadtesthez tartozik Arad is s ennél fogva érhető az az érdeklődés, amelylyel itt a hirt fogadták azok, akik mozgósítás esetén közelebbi viszonyba lépnek az aeráris ruhadarabokkal. Megnyugtatóan azonban annyit mondhatunk, hogy erről a parancsról mit sem tudnak. Egyébként a hadtestek s a kötelékeikbe tartozó ezredek mozgósítási tervai még béke idején is teljesen készen állnak, annyira készen, hogy sához külön készülődési parancs aligha szükséges.

— **Szűnik a difteritisz.** Örvendetes statisztikát kell napvilágra hoznunk: a difteritisz szűnik. A mult hónapban a járvány veszedelmes arányokat öltött, s a statisztikában 26 esettel szerepelt. E hónapban azonban csupán hat difteritisz-betegedés fordult elő, melyek közül csak egy végződött halállal.

— **Czégjegyzési jogosultság.** Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság körlevélben tudatja, hogy Apor Gyula titkár czégjegyzési-jogosultsággal ruházta fel, a ki az igazgatók egyikével együttesen fog jegyezni.

— **Arad a „Budapesti Hírlap”-ban.** A „Budapesti Hírlap” tegnapi tárczája közli Rákosi Jenő cikket „Arad hivatásáról”, melyet a nagynevű író az „Aradi Milleniumi Naptár”-ba írt meg. A naptárról a mondott lap az alábbi sorokat közli.

Aradi millenniumi naptár czímmel közel kétszáz oldalnyi terjedélemmel, ügyesen szerkesztett és szépen nyomtatott kalendárium jelent meg Aradon Szöllösi István és Vass Géza kiadásában. A naptár beillik jól megszerkesztett tájékoztatónak Arad városáról, a melyet szórakoztató olvasmányá emelnek a szépirodalmi dolgozatok, ezek is mind Arad városáról szólnak. Szorgalmasan közreműködtek a könyv megírásában Arad nevesebb írói valamennyien, a bevezetést pedig a szerkesztők megkérésére Rákosi Jenő írta.

— **Házasságkötés otthon.** Érdekes elvi jelentőségű határozatot hozott a belügyminiszter abból az alkalomból, hogy egy anyakönyvi kerületben egy előkelő állású ur azt kérte, hogy esküvőjét, „kiválóbb társadalmi állására való tekintettel” a lakásán tarthassa meg. Kimondotta ugyanis a belügyminiszter, hogy ezt nem tartja megengedhetőnek, nem pedig azért, mert csak rendkívül fontos okból engedhető meg a házual való polgári esketés, az a körülmény pedig, hogy a házasságkötés társadalmi állást foglalnak el, ilyen fontosaknak nem tekinthető.

— **Az aradi szabadságharczi ereklyemuseumról** ezeket írja tegnapi számában a P. H. „A magyar szabadságharcz története” czimű nagy munkának most megjelent füzetéről tesz bizonyosságot, hogy az aradi 48-as ereklyemuseum mily rendkívül érdekes emléktárgyakkal bír, s hogy tekintetben az aradi ereklyemuseum a legelső az or-

ságban. Méltó volt rá a figyelmet ez uton is fölhívni, mert a nagy közönség nem igen tudta, hogy Arad oly ereklyebirtokában van, melynek megtekintése czéljából érdemes oda utazni.

— **Bánya-omlás Paulison.** Levelezőnk írja: Tauszig Dávid ó-paulisi köbányájában e hételején szikla-omlás történt, melynek kétáldozatja is lett. Az egyik Kreosun György lippai illetőségű munkás leánya, kit az alá gördülő sziklák oly súlyosan megsebesítettek, hogy mire kiszabadították a törmelék alól, már halott volt. A másik Makovici Stéfán, kinek két lába sérült meg erősen. Hogy véletlen szerencsétlenség-e, vagy vétkes mulasztás-e a szikla-omlás oka, azt majd a vizsgálat fogja kideríteni.

— **Magyar nők a jövőben.** Mintán ezentul a magyar hölgyek is lehetnek „egyetemi polgárok”, nem kell majd csodálkoznunk, ha nálunk is fognak az alábbi hasonló „apró hirdetések” megjelenni. A zürichi „Tagblatt”-ban néhány nap előtt a következő házassági ajánlat volt olvasható: „Egy fiatal, csinos, akadémiai képzettségű hölgy, aki képes egy férfit eltartani, összeköttetésbe akar lépni, későbbi egybekelés czéljából egy fiatal, 20 éven fölüli fiatal emberrel. A háztartás minden ágában jártasnak kell lennie, a gyermekeket szeretnie és szelidnek kell lennie. Nemi vagyon kívántatik. Csak komoly ajánlatok, fényképpel és erkölcsi bizonyítványokkal ellátva, kéretnek M. S. 2981. jegy alatt Hottingenbe, poste restante küldetni.” A poste restante főközönsége tele van levelekkel.

— **Vesztett kutya marása.** Valami gazdátlan eb megharapta tegnap Fodor József, 14 éves aradi tanoncot. A sebesültet az első segélyben Leitner Ernő dr. részesítette. Az ebet állatorvosi megfigyelés alá helyezték, s Varga János állatorvos véleménye szerint az eb felette gyanus, s nagyon valószínű, hogy veszett.

— **Millennáris szivarok.** Az ezredéves ünnepre két új fajta szivart hozat a pénzügyminiszter forgalomba. Az egyiknek a hivatalos neve „Operas espezial”, a másiké „Operas D.” Az árak még nincsenek megállapítva, de úgy látszik, az első 12-18, a második 6 kros szivar lesz. A főváros összes dohánygyáraiban ezeknek az új szivaroknak a gyártása foglalja most le a munkások nagy részét. Némelyik gyárnak a kiállítás kezdetéig egy millió darabot kell elkészítenie. A szivarokat jövő április utolsó hetében bocsátják forgalomba.

— **Ehes ember merénylete.** Mödlingben tegnap az utczán fényes nappal vakmerő támadás történt. Egy Schleicher Mária nevű asszony ebédet akart vinni a férjének, aki egy gyárban dolgozott, s mikor egy melékutczába befordult, egy elzüllött kinésű ember állta útját:

— Ehes vagyok — úgy mondá — adjon husz krajczárt kenyérre.

— Nincs pénzem — felelé sajnálkozva az asszony.

— Ha nincs, akkor pusztulj el te is, mint én — felelte a csavargó s mellen ragadva az asszonyt, fojtogatni kezdte. E pillanatban a közeli rézművesgyárból munkások siettek a megtámadott asszony védelmére, mire a támadó megfutamodott s nem is tudták utolérni.

— **Apácza és plébános.** Párisban nagy feltűnést keltett a napokban egy volt apácza és egy plébános elfogatása, a melynek részleteiről és előzményeiről a következőket írják Párisból: Egy Bremaud nevű leány körülbelül egy évvel ezelőtt kilépett egy apácza-zárdából s egy előkelő hölgynek társalkodónőjévé lett. Október elején ezt az alkalmazást is feladta s mikor eltávozott, az illető urhölgy, a kinek alkalmazásában volt, fölfedezte, hogy 25,000 frankra rugó értékpapirjai eltűntek. Eleintén nem gyanakodott a társalkodónőre, de csakhamar megtudta a valót. Levelet kapott ugyanis Donai faluból az oda való plébánostól, a melyben a pap tudtára adta neki, hogy 7500 frankért visszakuphatja az értékpapirjait. A levelet az urhölgy a rendőrségnek adta át, a mely házkutatást tartott, s akkor kiderült, hogy az apácza, a ki

a plébánost nem is ösmerte, közbenjárásra kérte föl, jutalmat ígérve neki, ha a lopott értékpapírokért pénzt tud szerezni. Mikor a rendőrök megjelentek a plébánián, a pap így szólt:

— Onöket B. asszony küldi ugyebár az értékpapírokért?

— Igen.

— Elhozták a 7500 frankot?

A rendőrök észrevették a pap naivitását és erre a kérdésre is igenlőleg válaszoltak, mire a plébános átadta nekik az értékpapírokat. Nemsokára azután őt is, az apácát is letartóztatták.

— Adományok a szegényeknek. Az aradi zsidó iskola szegénysorsu növendékeinek használt, de jó ruhaneműket küldtek: Fekete Jakabné, Ottenberg Tivadarné, Assael Abrahamné, Weidenfeld Lajosné, Simon Károlyné, Löwy Salamonné, Glück Róza, Singer Sárika és Löwy Rezsín. Assael Abrahamné ezenkívül két leánykát ruházott fel teljesen új ruhaneművel.

— A legjobb magyar zene Aradon. Nagy Lajos jóhírnevnek örvendő söröcsarnok tulajdonos, ki sem költséget, sem fáradságot nem kímél, csak hogy a nagyérdemű közönségnek élvezetes estéket szerezzen. Erdélyi Náci híres szegedi zenekarát Erdélyi Kálmán vezetése alatt hat estére megnyerte. Így Nagy Lajosnál ritka jó ételken, hamisítatlan tiszta borokon és kitűnő Dreher-féle kizárólag nála kapható schwechati sörön kívül, igazán élvezetes zenében is módunk lesz részesülni. A zenekar ma este játézik először, miért is erre felhívjuk a n. é. közönség becses figyelmét.

— Talált láda. A napoktan a simándi uton találtak egy igen nagy, lesvegezett faládát, melyet valószínűleg valami vidéki kereskedő vesztett el. A ládát igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségnél.

— A „Kölcsy Egyesület“ könyvtára ma, a felolvasás miatt csak 2—3 óráig van nyitva. A. elnökség.

—x— Rika sorsjegye. A népszínház legújabb eredeti operettjével: Márkus József és Szabados Béla „Riká“-jával sokan csináltak főnyereményt. Legelőször is maga a közönség nyert egy jóízű operettet, mely egy mulatságos, derült estét szerez nekik; a népszínház igazgatója egész sorát a szűfolt házaknak; az operettben szereplő színészek pompás szerepeket s a szerzők, a dícsőségen kívül, mely a magasztaló kritikában kijutott nekik, csengő aranyakat, melyeket tantiemekben szedgetnek fel a színház főpénztáránál.

És ezt előre meg lehetett volna jósolni. Hiszen az operett maga is egy — főnyereményen fordul meg. A librettistának ha nem is Heineide egy Heintzei ötlete támadt és egy szép özigány leánynyal: Rikával megüfteti az osztálysorsjátékunk hatvan ezer koronás főnyereményét s ebből származnak azok a jóízű, bohókás jelenetek, melyek egész estén át kacagtatják most a népszínház közönségét.

Ime, mi mindenre nem jó az osztálysorsjáték! A szép Rika bizonyára halálával fog visszagondolni arra az osztálysorsjegyre, melyen közönség, színház, szerzők és ő maga is nyert. Nem csodálnók, ha az operett zeneszerzője, Szabados Béla, a ki olyan pompás melódiákkal fűszerezte a legújabb magyar operettet, még egy kuplét szőne belé, melynek ez lenne a refrainje:

Emberek siessetek,
Ostálysorsjegyet vegyetek,
December hatodika
Lesz a sorsvétel napja,
Hullanak a százeszek...
Siessetek! Vegyetek!

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

(*) Az aradi kerékpár-club a holt szezont arra használja fel, hogy tagjai a kerékpárral való bánásmódot esetleg kisebb javításokat elajánítsanak. A legutóbbi klubestélyen a klubszertáros bemutatta a pneumatik alkotórészeit és egy szeg által kilyukadt abroncsot kijavított, hogy így a clubtagok megtanulják a vele való bánásmódot. A legközelebbi klubestély holnap vasárnap, este fél 9 órakor lesz a Vas szállodában lévő klubhelyiségben. Ez alkalommal folytatottatik a géptani előadás.

(*) Az „Aradi Torna-egyesület“ választmánya f. hó 30-án, d. u. 5 órakor a szokott helyen ülést tart, melyre a választmány t. oz. tagjai szennel meghívattak. Kelt Aradon, 1895 évi november hó 30-án Kérjük a pontos megjelenését! Az elnökség.

Ma szombaton, november hó
30-án este 8 órakor

Dobránszky Márton
söröcsarnokában

nagy
Katoná-Hangverseny.

Belépti-díj 20 krajczár.

SZÍNHÁZ. IRODALOM. MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat (november 30.) Pillangó csata, itt először.

Vasárnap (december 1.) D-lután: Parasztkisasszony, népszimf. Este: Orleánsi szűz, dráma.

Eleven ördög.

— november 29.

A Konti jó muzsikájú operettjei közé tartozik az Eleven ördög, mely tud hatni a fásultabb kedélyű, a kritikussabb igényű publikumra is — természetesen jó előadásban. A librettó bizony gyengécske, no de ezen is lehet segíteni az animós, pezsgős csapangó vénéjú játékkal.

Nekünk ilyenekben nincs részünk és a színtügyi bizottság erélytelenségének következtében nem is lehet részünk. Ok meg vannak elégedve az operette személyzettel, így nekünk nolenavolens meg kell elégedni. Hála Guttenberg szellemének az irás gyorsan figyelmeztető ereje a mi kezünkben van s ezért ennek az állapotnak megszüntetéseért felemelni tiltakozó szavunk nem fogunk megszűnni.

Ez volt és ennek kell szükségkép a mótója lenni az operett-reozenzióknak.

A tegnapi operette-előadás nivója legjobb mérője a női személyzet hanganyagának és erejének épen azon okból, mivel az énekparthikat a nők viszik egytől-egyig, mert végre Rónaszékitől meg Gyöngyitől nem kívánunk hangot, bár utóbbinak erősen recsegő kontráját hallottuk legtöbbet a tercettek, quartettek és quintettek alkalmával, mert a többieknek hangját rendszerint elnyomta a zenekar. Mert a zenekar tegnap elemében volt; a trombiták olyan megriázó erővel zngtak, szinte jerichói tonusból fujta ki a hangot valamennyi, sőt néha a tenoristák privilegiumát is használták: gikszert is hallottunk.

Rónaszéki Gusztáv a második felvonás nagy jelenetét az ő természetes humorának sok csinja-binjával alakította, s azért mégis valami fáradságot észleltünk játékán, vagy talán a komikusban felébredt a művésztől, ki józan gondolkodásával maga is belátja, hogy ilyen elemekkel nem lehet elfogadható produkálni!

A harmadik felvonás altató-dala, milyen halvány színezésben adatott elő, itt persze a kar gyengéje az ok.

Ilyenkor azután eszünkbe jut a Bácsné a Rónaszékiné, a Somlóné primadonnasága alatti operett-korszak fénye, mikor csak egy kicsit fülbemászó nótás operette is képes volt négy-öt egész telt házat csinálni. Tempi passati.

Es ezek után talán referáljunk a tegnapi előadásról? A ki idáig olvasta a recenziót az ugyis tudhatja mi kelthette föl e sorok írójának hangulatát e panaszra.

Pálffy Nina nem elégít ki bennünket. Végre egy kis temperamentum nem pótol mindent, mert ezen a jogon Szathmáry Rózsika és igényt tarthat a primadonnai címre, mert kedélye és temperamentuma neki is van annyi, mint Pálfynak, a mit épen tegnap érvényesített szép sikerrel.

Gyöngyi Izsó furcsa nevetése bevált és hatott, de a második felvonásbeli rettenetes vagdalózása szinte asta benyomást keltette általában, mintha igazándi eikeseredésében hadonászna.

Es ezzel vége. A többiek — kinek mint adatott a természettől és a „beugrás“ hátrányai miatt — játszottak végkimerülésig.

A közönség pedig, a mi hálás közönségünk néha még tapsolt is. Hanem még jobban mulatott a színészek azon sokasága, kik nem játszva, megtöltöttek vagy hat páholyt. Ezek a jó bohémek még teljesen romlatlan kedélyűek. Olyan édesen és olyan hangosan kacagtak meg egy-egy furcsaságot, hogy gyönyörűség volt őket hallgatni.

Már nem akarok maliciózus lenni, de azt kell feltételeznem, hogy ezek fel vannak bujtatva a hangulatkeltésre.

A klakörinázálás ilyeneken való uzorálása nem egészen idomos.

De hát lehet, hogy nincs igazunk, mert egyedül a pápa csalhatatlan. (?)

* A pillangócsata. A „Madame sans Gene“ óta nem várt a közönség oly érdeklődéssel egy új darabot sem, mint a „Pillangócsatát“, Sudermann legújabb színművét. De meg is van az oka a várakozásnak, mert a pillangócsata, — bár egészében véve nem is a legtökéletesebb alkotás — részleteiben mégis a modern nagy író kitűnő munkájára vall. Van egy szerep benne, a Rózsika szerepe, amelyről a kritika egyaránt elismerte, hogy egy maga is képes volna megmenteni egy darabot, hát még oly kitűnő szerepek társaságában, mint amelyekkel Sudermann az ártatlan lelkű minden ízében poétikus leányt körülvette. Ezt a főszerepet Novák Irén játéza, akinek a szereplése elé jogos érdeklődéssel néz egy kritika, mint a nagy közönség. Itt fejlődött ő kész művésznővé szemünk előtt; fokról-fokra láttuk haladását a közönség is mindig jóakarattal ismerte el, hogy nagy tehetségét komoly ambícióval párosította. Ez az este az ő estéje lesz s hisszük, hogy fényesen meg fogja oldani feladatát. Novák Irénen kívül Delli Emma, Balassa, Bácsné Hunyady né Gál Gyula és Tompa játszanak nagyobb szerepeket s az előadás bizonyára méltó lesz a nagy íróhoz.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Felgyújtott istálló. Tavaly történt az eset. Heroz Bernát aradi gyárosnak istállójában foglalatoskodtak Kontra András és Gyen Száva kocsisok. Munkájuk közben a mennyezetről lefüggő petroleum lámpát földütötték, minek következtében az egész istálló lángba borult s Heroz Bernát 3000 frt kárt szenvedett. Az aradi kir. törvényszék büntető tanácsa Zúbor Gyula elnökle alatt tegnap tárgyalta az ügyet, s a vádlottakat, miután a vigyázatlanság vétsége rájuk be nem bizonyult, a vád és következményei alól fölmentette.

§ Flatal tolvaj. Weisz József nagyszabeni sztalos suhancz gyermeki gondatlansággal követett el kétrendbeli lopást. Előbb Bildhauser Ignácztól, majd Krausz Lajostól lopott el különböző értékű tárgyakat. Az ifju tolvajt az aradi kir. tövsz. tegnapi tárgyalásán 8 napi fogságra ítélte, mely büntetését vádlott meg is kezdette.

§ A veszekedés vége. Hét szilvafán fordult meg az a véres eset melyet tegnap tárgyalt a kir. tvszék. Tamás Száva kizindai lakótól hosszú éveken át bérelt földeket Voinyristyán Jóva, 65 éves öreg gazda. Midőn a bérelt lejárt s Tamás földeit újból használta, az ott lévő szilvafákat ki akarta vágatni, majd egyezség folytán a fákat 50 krjával megvette. A fizetést azonban ő sokas szerint jobb időre hagyta. Ebből szóváltás keletkezett, a szó után a tett, végül is, Tamás úgy megérdekelte egykori bérlejtét, hogy az 11 hónapig nyomta az ágyat, egyik szemére megvakult s egyik fülére megsüketült. Az aradi kir. tvszék Tamás Szávát másfél évi börtönre 80 frt kártérítésre, a gyógyítási és eljárásai költségek megtérítésére ítélte.

142076/95. szhoz. **Magy. kir. államvasutak.**

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak részére a jövő 1896. évbéli esetleg a következő 1897. és 1898 években is az egyszersmind ajánlati mintául szolgáló kimutatásban elősorolt, irodai czélokra szánt papirneműek szükségeltetnek, melyek szállítására ezennel nyilvános pályázat hirdtetik

Az ajánlati mintában foglalt mennyiségek tényleges szükségletnek csak megközelítő évi előirányzatát képezik, a szállítást elnyerő tehát köteles lesz az általános szállítási feltételek 13. §-ának b) pontja értelmében a tényleg szükség- lőd mennyiségeket, melyek a kiirt mennyiség- nél nagyobbak vagy kisebbek is lehetnek száll- lítani.

A szállítás a 129381/91 szám alatti általános és a 166824/94 sz. alatti, irodai anyagok és papirneműek szállítás ára vonatkozó különleges ltelételek alapján eszközölendő.

Ezen kívül kikötetik, hogy a szállítandó papir- neműek hazai gyárakból eredők legyenek és hogy azok magyar származásu nyers anyagból készüljenek.

Az ajánlati minta utolsó rovatában tehát minden kétséget kizáró módon megnevezendő azon gyári, melyben az ajánlatot papir készít tetni fog és fentartja magának a magy. kir. ál- lamvasutak igazgatósága azon jogot, hogy az általános szállítási feltételek 11§-a értelmében kiküldött közvegi által arról magának bármikor meggyőződést szerezhesse.

Megjegyztetik, hogy csak azon papiros fog hazai származásuak tetintetni, mely belajstro- mozott hazai gyári védjeggyel van ellátva, a védjegy az ajánlatban is kitüntendő.

A szállítandó papirneműek tehát gyári viz- nyomatujeggyel látandók el.

Ha a szállító az anyag gyártására illetve származásra nézve vállalt kötelezettségének meg nem felelne, az esetben feltétlenül köteles a nem szállított vagy nem hazai gyárból szállított áru szerződés szerinti árnak 20%-át szóval husz százalékat kötbérképen fizetni és ezen felül jo- ban áll a magy. kir. államvasutak igazgatós- ágának saját választása szerint vagy a szerző- dés teljesítését valamint a kár megtérítését vagy a teljesítés helyett a szerződés megszegése oká- ból kártérítést követelni a szállítás tárgyát képező árut szállító terhére s veszélyére másnál bármely áron beszerezni.

Az ajánlati minta nyomtatvány és a szállít-ási feltételek az anyag és leltár beszerzési szakosztálynál (Budapest andrássy-ut 73 sz. II. emelet 47 ajtó sz.) a hivatalos órákban napo- nkin megszerezhetők utóbiak a megállapított ár lefizetése mellett.

Ugyanott a szállítandó papirneműek szab- vány mintái is megtekinthetők, mely minták azonban csak a színre, simitásra és az enyve- zésre nézve mérvadók, míg a szállítandó papi- rosok minősége illetőleg az anyag jósága és tar- tóssága oly értelemben veendő, a mint azt Rejtő Sándor műegyetemi tanár «a papiros tartos- ságának megállapítása» című művében kifejette, mely elmélet alapján különleges szállítási feltételeink 3 § ban a szállítandó papirosok minősége táblázatos összeállításban is ki tűn- t van.

Az ajánlatához tehát papir minta ivek nem csatolandók.

Mindegyik ajánlóról feltételeztetik hogy az illető szállítási feltételek és mintákat ismeri és azokat kötelezőknek elfogadja.

Mindegyik ajánló tartozik ajánlatával az a fölött nozandó határozatig kötelezettségben ma- radni és tartozik továbbá az ajánlatok eldönté- séig esetleg teendő megrendeléseket az ajánlott árak alapján teljesíteni anélkül azonban, hogy ebből valamely szállításnak átengedésére követ- keztetést vonhatna.

Az árak az ajánlati mintába és pedig az ott kitett egységek szerint vám és bérmentve Budapesten a m. kir. államvasutak igazgatóságá- nak helyiségébe. Nyomtatványtár a hol egyszers- mind az átvétel is történik, számokban és szó- val bejegyzendők és a kitöltött minta aláírás és keltezés után ajánlat gyanánt tekintendő.

Az ajánlat korlátozható egyes papirnemű- ekre is.

Az ivenkint 50 kros bélyeggel ellátott aján- melyek 1 esetleg 3 évre is szólhatnak le- stelve és ily felirással: „Ajánlat 142076 szhoz“ f. é. december hó 14-én déli 12 óráig a anyag és leltár beszerzési szakosztályána. benyújtandók vagy postautján beküldendő.

Az ajánlatban ugyan az 1 valamint a 3 éven át érvényes árak külön-külön kitüntendők.

Mindazon czégek, melyek mindeddig nem állotak szállítási viszonyban a magy. kir. állam- vasutakkal, tehát előttünk ismeretlenek, tartoz- nak szállító képességüket és megbízhatóságukat igazoló kereskedelmi kamarai bizonyítványt az ajánlatához csatolni.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott anyagok ér- tékének 50%-ka készpénz vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban f. é. december hó 13 déli 12 óráig a m. kir. államvasutak főpénztáránál leendő.

Az ajánlatbau megtörtént letétel megemli- tendő, az arról nyert letéti elismervény azonban nem csatolandó.

A főnnebbi feltételektől eltérő ajánlatok továbbá olyanok amelyek nem a kitűzött ha- táridőre érkeznek vagy táviratilag tételnek, melyek nem vakarások előfordulnak végre oly ajánlatok melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tétel, figyelembe nem vétetnek.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága fentartja továbbá magának a jogot hogy.

a) Az ajánlatok közt tekintet nélkül az árakra szabadon választhasson.

b) Az ajánlott mennyiségből tetszés szerin- ti részmenyiséget engedhessen át, mely esetben ha csak az ajánlatban az ellenkező világosan ki nem köttetik, ajánlattevő köteles az átengedett részmenyiséget is szállítani.

c) Hogy a czél elérésére alkalmas másféle intézkedéseket is tehesen.

Végre megjegyztetik, hogy jelen szállítási ügyletből eredő minden bélyeg-és illeték költsé- geket szállító viseli.

Az illeték az 1881 XXVI t. cz. 10§-ának megfelelően aként rovandó le hogyha fizetések alkalmával a fél által kiállítandó minden nyug- tatvány nem csak a nyugtatványi bélyegilleték czimén a II. fokozat szerint járó bélyegjegyekkel látandó el, hanem arra még külön a szerződés- után a III ik fokozat szerint járó illetékek fejé- ben az utalványozott összegnek megfelelő érté- kü bélyegjegyek is ragasztandók.

Budapest 1895 november 7-én.

Az igazgatóság.

„ARADI LOUVRE“
férfi-divat, czipő és kalap-raktár
Aradon,
Andrássy-tér 17. sz.

Figyelmeztetés!
A téli idény beáltával van szerencsém
férfi-divat, czipő- és kalap
nagy raktáramat
a nagyérdemű közönség figyelmébe ajánlani.

Kiváló tisztelettel
Márkus Lajos,
Andrássy-tér 17.

1217

Árjegyzéki kivonat:

női czugos czipők 2.80, 3.—, 3.50, 4.—
férfi czugos czipők 2.80, 3.—, 3.50, 4.—, 4.50.
férfi kemény kalapok 1.80, 2.—, 2.50, 3.—, 3.50.
férfi puha kalapok 1.—, 1.20, 1.50, 1.80, 2.—
férfi sapkák Krunner, Plüsch, Sealskin, Biber,
Asztrachan minőség szerint —.80, 1.—, 1.50,
2.—, 10.— frtig.

továbbá keztyők, harisnyák, lngek, nyakkendők, esőernyők, gummi köpönyegek, plüscak takarók stb.

olcsó gyári árban!

24948/1895.

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. belügyminiszteriumnak 95.001/05. sz. leirata alapján értesítjük a város közönségét, hogy az osztrák értékű 20 kros ezüst váltópénz, ugy szinte a négykrajczáros rézváltó-pénz az állami pénztáraknál és hivata- laknál már csak a folyó évi december 31-ig fogadtatik el és hogy december 31-ike után ezen pénznemnek sem fizetés gyanánt sem anyagértékük megtérítése mellett az állami pénztárban többé elnem fogadtatnak, sem át nem váltatnak.

Arad 1895. november 16.

A városi tanács

Magy. kir. államvasutak Üzletvezetőség Szeged

25810/III. — 95. szám.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége a saját központi hivatalaiban, továbbá a temesvári és észéki forgalmi főnökségek alá tartozó vonalak területén levő állomások, fűtő- házak, osztálymérnökségek, műhelyek és szer- táruk hivatalos helyiségeiben használatban lévő összes szolgálati óráknak a személyzet magán tulajdonát képező zsebórák kivételével: 1896. év január 1-től számítandó három éven át való jókarban tartása, szabályozása és javítása iránt ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A fenti üzletvezetőség területéhez tartozó vonalak a következők: Szeged-Szegedrőkusi, Szeged-orsovai, Temesvár-báziási, Jassenova- aninai, Valkány-varjasi, Temesvár N.-szk.-miklósi, Vojtek-német-bogsáni, Verseck-kubini, Zsebely- bókai, Szeged-Rökus-szabadkai-Szabadka-Dálya- bródi, Dálya-villanyi, Horgos-ó-becsei, Szabadka- zentai, Baja-Zombor-ujvidéki, India-vinkovczi, Rumavrdniki, Vinkovczi-brékei, Str.-Vrpolje-sa- maci, Eszék-uj, Kapella batrinai és Pleternica- pozsegai vonalok.

Pályázni kívának felhivatnak, hogy 50 kraj- czáros bélyeggel ellátott, lepecsétéit borítékban zárt ajánlataikat következő czimzéssel «Ajánlat a pályázórak jó karban tartása-szabályzása és javítására» A m. kir. államvasutak üzletvezetősége. «Szegeden» folyó évi december hó 10-éve déli 12 óráig a m. kir. államvasutak üz- letvezetőségéhez az I. osztálnál nyujtsák be vagy oda küldjék be.

Ajánlattevők tartoznak legkésőbb folyó évi december hó 9-én déli 12 óráig a m. kir. ál- lamvasutak szegedi üzletvezetősége gyűjtőpénz- táránál 300, azaz háromszáz forint bánatpénzt készpénzben vagy állami letételekre alkalmas érték- papirokban letéteményezni.

Az ajánlatban az óvadékban megtörtént letétele megemlitendő, de az arról nyert letéti- jegy az ajánlatához nem csatolandó.

Az értékpapirok a budapesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett 14 napnál nem régibb utolsó és a névértéket meg nem haladó-napi árfolyam szerint értékben számittatnak.

Készpénzben letett összeg után kamat nem fizettetik.

A szerződési feltételek a nevezett üzletve- zetőség forgalmi és kereskedelmi osztályánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A főnnebbi feltételektől eltérő, vagy a ki- tűzött határidőn túl beérkező-ajánlatok továbbá olyan ajánlatok, melyek táviratilag tételnek és végül azok, melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tétel, figyelembe vétetni nem fognak.

A m. kir. államvasutak szegedi üzletveze- tősége fentartja magának a jogot, hogy a be- érkezt ajánlatok között tekintet nélkül az ajánlott árra, szabadon választhasson.

Szeged, 1895. november hó 13-án.

Az üzletvezetőség.

23507/1895.

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. földmívelésügyi miniszteriumnak 81765/95. sz. a. kelt ren- delete alapján közhírré teszük, hogy a salzburgi cs. k. tartományi kormány f. évi október hó 17-én 11951. sz. a. kelt hirdetményeivel szavasmarháknak, juhok- nak és kecskéknak Magyarország egész területéről Salzburgba való bevitelét a ragados száj és körömfájás behurczolásá- nak veszélye miatt megtiltotta.

A vasuton eszközölendő közvetlen át- vitel azonban továbbra is megvan engedve.

A magyarországi sertések bevitele tekintetében 44706 számu illetve az en- nek potlására kiadott rendeletek irány- adok.

Aradon, 1895. évi október hó 30.

A városi tanács.

Hirdetmény.

A magyar osztálysorsjáték második osztályának húzása december 6-án kezdődik és december 14-éig tart.
Vételsorsjegyek — a míg a készlet tart — és pedig:

egy egész sorsjegy 80 koronaért
egy tized sorsjegy 8 koronaért és
egy huszad sorsjegy 4 koronaért

az ismert elárusítóknál kaphatók, a kik egyszersmind mindennemű felvilágosítással szolgálnak. Megrendelésekkel kérjük ezekhez (nem hozzánk) fordulni.

Budapest, 1895. november 1-én.

II.

Magyar Osztálysorsjáték Igazgatósága.

M á r

1895. Deczember 6—14-ig

ejtetik meg a

Magyar Osztály-Sorsjáték

Nagy

nyeremény húzása,

melyben 21,499 pénznyeremény kerül

4 millió 332.000 korona

összértékben kisorsolásra, többek között egy 600,000 koronás jutalom 400,000, 200,000, 100,000, 50,000 stb. stb. koronás nyereményekkel.

A legnagyobb nyeremény a leg-szerencsésebb esetben

Egy Millió korona.

A sorsjegyek árai: 1 egész 40 frt. 1 tized 4 frt.
1 fél = $\frac{5}{10}$ 20 frt. 1 huszad 2 frt.

(Portóért 5 kr., ajánlott levelekért 15 kr., nyeremény-jegyzékért 10 kr. fizetendő.)

Ajánlja és szétküldi postautalvány ellenében vagy utánvétellel is

Heintze Károly, főelárusító,

Budapest, Szervita-tér 3. szám.

Hogy a tisztelt közönség különböző számokból álló több sorsjegy birtokában nagyobb nyereménykilátásokhoz jusson, 5, vagy ennél több sorsjegy vásárlásánál a legkülönbözőbb számokat állítom össze tetszés szerint egész, fél, tized és huszadokból. 1093

— Sürgöny-czim: **Lottoheintze Budapest.** —

Aradon az „Aradi Ipar- és Népbank” pénzváltóüzletében és Wallfisch Armin bank- és váltó-üzletében.